

Chronione gatunki roślin naczyniowych północnej części Kotliny Raciborskiej i okolic

BOŻENA KOWALCZYK

KOWALCZYK, B. 2005. Protected species of vascular plants in north part of the Kotlina Raciborska and environs. *Fragmenta Floristica et Geobotanica Polonica* 12(1): 97–111. Kraków. PL ISSN 1640-629X.

ABSTRACT: The article is a result of botanical field research and literature studies carried out in the years 1998–2002. During field exploration 41 species of plant protected by law were found, including 26 ones under total protection and 15 ones under partial protection. Among them, there are rare and endangered species of the Silesia and the Opole region, including for example: *Angelica archangelica* subsp. *litoralis*, *Epipactis palustris*, *Menyanthes trifoliata* and *Nymphaea alba*.

KEY WORDS: vascular plants, species protection, Kotlina Raciborska, southern Poland

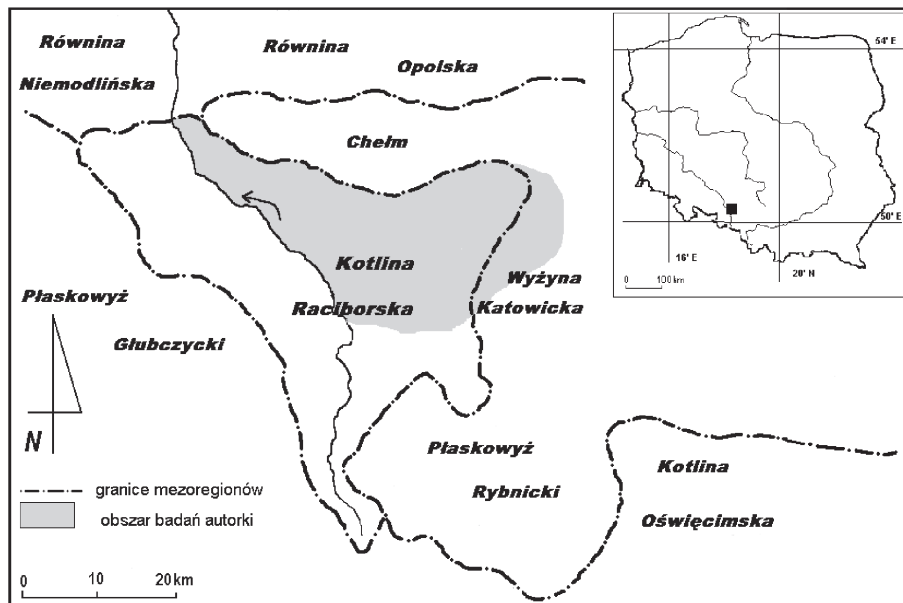
B. Kowalczyk, *Katedra i Zakład Botaniki Farmaceutycznej i Zielarstwa, Śląska Akademia Medyczna, ul. Jagiellońska 4, PL-41-200 Sosnowiec, Polska*

WSTĘP

Badany obszar jest położony w północno-zachodniej części województwa śląskiego oraz w południowo-zachodniej części województwa opolskiego, w dorzeczu Odry. Według podziału na jednostki fizyczno-geograficzne badany teren wchodzi w obręb mezoregionu – Kotliny Raciborskiej, a jedynie niewielki fragment należy do Wyżyny Katowickiej (KONDRACKI 1994) (Ryc.1).

Kotlina Raciborska według regionalnego podziału klimatycznego Polski (WISZNIEWSKI & CHEŁKOWSKI 1977) znajduje się w obrębie regionu lubusko-dolnośląskiego. Jest to najcieplejszy region w kraju. Średnia, roczna temperatura powietrza wynosi 8–8,5°C. Klimat charakteryzuje wczesna wiosna, ciepłe lato, długa i łagodna jesień oraz raczej łagodna zima. Przeciętna liczba dni z opadami mieści się w granicach 60–180.

Na Śląsku badania florystyczne rozpoczęto już w XVIII w. W XIX w. powstawały kolejne opracowania flory Śląska (WIMMER 1840, 1844, 1857; GRABOWSKI 1843; FIEK 1881) z coraz pełniejszym wykazem gatunków i stanowisk. Od 1824 r. wydawany był we Wrocławiu przez Towarzystwo Kultury Ojczyźnej rocznik „*Uebersicht der Arbeiten*”, który od 1852 r. nosił nazwę „*Jahres-Bericht*”. W dziale botaniczno-zoologicznym zamieszczano notatki dotyczące flory Śląska (WIMMER; UECHTRITZ; SCHUBE; SCHALOW). Roczniki te wydawane były do 1935 r. Badania na terenie Śląska prowadził również WĄSOWICZ (1877)

Ryc. 1. Położenie badanego obszaru

Fig. 1. Location of the study area

– jedyny botanik spoza zaboru pruskiego. Z tego okresu pochodzą też flory lokalne, jak flora Gliwic i okolicy (KABATH 1846; JUNCK 1899–1891) będące cennym źródłem informacji o roślinach tego obszaru.

Na początku XX w. powstają monografie podsumowujące ówczesną wiedzę florystyczną (SCHUBE 1903, 1904). Flora Śląska w tym czasie należała do najlepiej poznanych w Europie. Od 1918 r. Opolskie Górnos Śląskie Towarzystwo Kulturalne wydawało rocznik „Der Oberschlesier”, w którym publikowano, między innymi, prace analizujące florę synantropijną Górnego Śląska (m.in. CZMOK 1918–1919, 1928).

Od 1962 pojawiają się kolejne publikacje dotyczące rozmieszczenia roślin naczyniowych na Śląsku (CIACIURA 1965, 1966, 1968, 1970–1973; SENDEK 1980, 1984; SERWATKA 1962, 1965, 1969, 1970; SZOTKOWSKI 1966–1975 i in.), lecz mają one jedynie charakter przyczynkowy. Poza tym dane dotyczące niektórych gatunków znajdujemy w licznych notatkach florystycznych wydawanych w ośrodkach botanicznych Wrocławia, Katowic i Opola (CABAŁA 1990, 1992, 1994; CELIŃSKI 1974–1975, 1976, 1978–1979, 1983, 1997; KUŹNIEWSKI 1958, 1962, 1963, 1964, 1970, 1996; MICHALAK 1962, 1963, 1965, 1972, 1976, 1981; ROSTAŃSKI 1976, 1995, 1996, 1982; SENDEK 1980, 1984 i in.).

METODA BADAŃ

Badania terenowe prowadzono w sezonach wegetacyjnych w latach 1998–2002, a ich wyniki przedstawiono w rozprawie doktorskiej (KOWALCZYK 2003). Teren badań podzielono na kwadraty o boku 10 km zgodnie z założeniami metodycznymi ATPOL (ZAJĄC 1978), a następnie na kwadraty małe o boku 2 km.

Badania prowadzono na powierzchni 696 km², tj. w 174 kwadratach małych, które należą do kwadratów dużych: CF16, CF26, CF27, CF28, CF29, CF36, CF37, CF39, CF47, CF48, CF49, DF30, DF40.

Nomenklaturę botaniczną gatunków przyjęto za MIRKIEM i in. (2002).

WYNIKI BADAŃ

Na omawianym terenie wyróżniono łącznie z danymi literaturowymi 104 gatunki roślin chronionych: 82 ściśle chronionych i 22 częściowo chronione.

W wyniku badań własnych stwierdzono **41** gatunków roślin podlegających ochronie prawnej, w tym **26** ściśle i **15** częściowej. Nie potwierdzono występowania aż 63 aktualnie chronionych w Polsce gatunków, w tym – 56 ściśle i 7 – częściowo. Są to rośliny, których stanowiska opublikowano w literaturze pod koniec XIX i na początku XX w. Należy wyraźnie podkreślić, że w efekcie intensywnego wpływu różnych form antropopresji większość ich naturalnych siedlisk życiowych oraz dawnych stanowisk występowania na tym terenie obecnie już nie istnieje.

Chronione gatunki roślin mające notowania literaturowe, których nie potwierdzono niniejszymi badaniami

Ochrona ścisła: *Aconitum firmum*; *Arctostaphylos uva-ursi*; *Atropa belladonna*; *Blechnum spicant*; *Botrychium multifidum*; *Carlina acaulis*; *Cephalanthera longifolia*; *C. rubra*; *Corallorhiza trifida*; *Cypripedium calceolus*; *Dactylorhiza incarnata*; *D. majalis*; *D. sambucina*; *Dianthus superbus*; *Diphasiastrum complanatum*; *Doronicum austriacum*; *Drosera anglica*; *D. rotundifolia*; *Epipactis atrorubens*; *E. purpurata*; *Erica tetralix*; *Gentiana cruciata*; *G. pneumonanthe*; *Gentianella ciliata*; *Gladiolus imbricatus*; *Goodyera repens*; *Huperzia selago*; *Iris sibirica*; *Lindernia procumbens*; *Lycopodiella inundata*; *Lycopodium annotinum*; *Muscari comosum*; *Neottia nidus-avis*; *Nymphaea candida*; *Orchis coriophora*; *O. mascula*; *O. morio*; *Ornithogalum collinum*; *Osmunda regalis*; *Pedicularis sylvatica*; *Phyteuma orbiculare*; *Pinguicula vulgaris*; *Platanthera bifolia*; *P. chlorantha*; *Polemonium coeruleum*; *Pulsatilla patens*; *P. vernalis*; *Salix myrtilloides*; *Salvinia natans*; *Scopolia carniolica*; *Spiranthes spiralis*; *Staphylea pinnata*; *Streptopus amplexifolius*; *Tofieldia calyculata*; *Trapa natans*; *Trollius europaeus*.

Ochrona częściowa: *Digitalis grandiflora*; *Helichrysum arenarium*; *Hierochloë odorata*; *Ledum palustre*; *Melittis melissophyllum*; *Ononis spinosa*; *Primula veris*.

Alfabetyczna lista gatunków

Gatunki opisano uwzględniając następujące informacje:

Nazwę gatunkową, status ochrony gatunku: **RCH** – roślina będąca pod ochroną ścisłą, **RcCH** – roślina będąca pod ochroną częściową. Status zagrożenia gatunku podano dla województwa śląskiego i opolskiego według PARUSEL i in. (1996) oraz dla woj. opolskiego po ukośniku (/) podano zagrożenie według SPAŁEK (1997) (śl. – województwo śląskie: **EX** – gatunki wymarłe i prawdopodobnie wymarłe; **E** – gatunki wymierające; **V** – gatunki narażone; **R** – gatunki częste w górach, rzadkie na niżu; **I** – gatunki o nieokreślonym zagrożeniu; op. – województwo opolskie: **EX** – gatunek wymarły; **EW** – gatunek wymarły w wolnej przy-

rodzie; **CE** – gatunek krytycznie zagrożony; **EN** – gatunek zagrożony; **V** – gatunek narażony; **LR** – gatunek niższego ryzyka; **DD** – gatunek o danych niedostatecznych).

Następnie podano wykaz stanowisk literaturowych (**LIT.** – podano je w kolejności od notowań najstarszych do najnowszych, w następującym układzie: nazwisko autora oraz rok publikacji, miejscowość), przy czym umiejscowienie danego gatunku w sieci ATPOL podano jedynie w wypadku, gdy autor takie dane podał. Wykrzyknik (!) podany przy stanowisku literaturowym oznacza, że jest to stanowisko znalezione, bądź potwierdzone osobiście przez autora publikacji. W notowaniach własnych (**WL.**) podano: skalę częstości, w nawiasie liczbę stanowisk potwierdzonych przez autorkę, siedliska zajmowane przez dany gatunek, wykaz kwadratów oraz skróty geograficznych nazw stanowisk. Określenia skali częstości występowania gatunku na badanym terenie dokonano według następujących założeń: bardzo rzadki: 1–2 stanowiska; rzadki: 3–8 stanowisk; rozproszony: 9–20 stanowisk; niezbyt częsty: 21–40 stanowisk; częsty: 41–80 stanowisk; bardzo częsty: 81–150 stanowisk; pospolity: 151–176 stanowisk. Konkretnie kwadraty, w których stwierdzono występowanie danego gatunku podano jedynie dla roślin bardzo rzadkich, rzadkich, rozproszonych i niezbyt częstych.

Skróty nazwisk: Ak. – Akucewicz; B. – Bernacki; Ca. – Cabała; C.H. – Cabała, Holeksa; C. i in. – Celiński i in.; Cia. – Ciaciura; C.M. – Ciaciura, Mądalski; Cz. – Czmok; D.– Dajdok i in.; E. – Engler; F. – Fiek; Fag. – Fagasiewicz; Gra. – Grabowski; Jun. – Jungck; K. in. – Kuźniewski i in.; Kab. – Kabath; Kob. – Kobiński; Ku. – Kuźniewski; Mi. – Michalak; N. – Nowak; N.N. – Nowak, Nowak; Ros. – Rostański; Sc. – Schalow; Sch.– Schube; Sen. – Sendek; Sp. – Spalek; Sz. – Szotkowski; T.-G. – Tokarska-Guzik; Ue. – Uechtritz; W. – Werner; W.G. – Wimmer i Grabowski; Wą. – Wąsowicz; Wim. – Wimmer.

Skróty nazw geograficznych: Bierawa – B.; Blachownia – Bl.; Brzezinka – B.; Brzeźce – Brz.; Buczki – Bu.; Bycina – By.; Ciochowice – Cio.; Cisowa – Ci.; Cisek – Cis.; Chechło – Ch.; Czarnocin – C.; Czechowice – Cz.; Dąbrowa – D.; Dzierżno – Dz.; Fortuna – F.; Gliwice – Gl.; Grabina – Gr.; Huta-Piła – H-P.; Januszkowice – Ja.; Jasiona – J.; Jaryszów – Jr.; Jezioro Srebrne – JS.; Kanał Gliwicki – KG.; Karłowice – Ka.; Kędzierzyn – Kę.; Kędzierzyn Koźle – KK.; Kleszczów – Kl.; Kłodnica (miejscowość) – Kl.; Kłodnica (rzeka) –KŁ.; Kopanina – Kp.; Klucz – K.; Kozłów – Ko.; Kotów – Kt.; Kotlarnia – Kot.; Korzonek – Krz.; Koźle – Kz.; Krasowa – Kra.; Krępna – Kr.; Las Dąbrowa – LD.; Las Fazanica – LF.; Las Łabędzi – LŁ.; Lenartowice – L.; Lesisko – Le.; Leśnica – Lś.; Lichynia – Li.; Ligota Łabędzka – LiŁ.; Łabędy – Ła.; Łany – Ł.; Łany Wielkie – ŁW.; Łącza – Łą.; Łąki Koziełskie – ŁK.; Mały Zalew – MZ.; Miejsce Kłodnickie – MK.; Niepaszyce – N.; Nogawczyce – No.; Obrowiec – O.; Olszowa – Ol.; Ortowice – Or.; Ostropa – Os.; Otmęt – Ot.; Paczyna – P.; Paczynka – Pa.; Piaski – Pi.; Pławniowice – Pl.; Pogorzelec – Po.; Poniszowice – Pn.; Port Gliwice – PG.; Port Kędzierzyn – PK.; powiat Gliwice – p.G.; powiat Koźle – p.K.; Proboszczowice – Pr.; Przyszówka – Prz.; Rachowice – Ra.; Raszowa – Rsz.; rezerwat Boże Oko – BO.; rezerwat Grafik – G.; Rokicie – Rc.; Rozwadza – Ro.; Rudno – R.; Rudziniec – Ru.; Rzczyce – Rz.; Sierakowice – S.; Sławęcice – Sł.; Słupsko – Słu.; Stara Kuźnia – SK.; Stare Gliwice – SG.; Stare Koźle – SKo.; Stare Łabędy – StŁ.; Stary Ujazd – SU.; Stampnica – Sta.; Stodółka – St.; Szobiszowice – SZ.; Szuwarek – Szu.; Taciszów – T.; Ujazd – U.; Ujazd Goj – UG.; Widów – W.; Wygoda – Wy; Zalesie Śląskie – ZŚ.; Zdzieziszowice – Z.; Zimna Wódka – ZW.; Żyrowa – Ż.

Inne skróty: egzemplarze – egz.; i inne miejsca – i in.m.; koło – k.; między – m.; ogólnie – og.; okolice – ok.; skraj wrocławskiej szosy – sk. wroc. sz.

Aconitum firmum – RCH.; **LIT.**: Cz., 1918–1919: Gl.

Angelica archangelica subsp. *litoralis* – RCH., śl.V, op.V/V; **LIT.**: Sz., 1973: Ła.; Sen., 1984: Ła.; Gl. (Ros., 1960.); Sz., 1988: CF 37 – PK., DF 30 – PG.; **WL.**: rozproszony (10) nad KŁ. i KG.: CF 37 12 – L.; CF 38 04 – Ł.; CF 38 13 – Ru.; CF 38 23 – Ru.; CF 39 00 – Pl.; CF 39 01 – Pl.; CF 39 02 – By.; DF 30 20 – Dz.; DF 30 21 – N.; DF 30 42 – PG.

Aquilegia vulgaris – RCH., śl.R., op.R/V; **LIT.**: W.G., 1829: Gl., Sł.; Gr., 1843: LŁ.; Wim., 1844: Gl.; Kab., 1846: LŁ.; Wim., 1857: Gl.; F., 1881: C., Gl.: LŁ.!; F., 1887: Kz.; Jun., 1890: dziki jedynie w LŁ.; Sch., 1903: LŁ., Lś.!, m. Z. a Ż. (1902)!, ŁK., C.; Sch., 1903a: m. Z. a Ż.; Sch., 1904: Kz., Gl.; Kob., 1974: C.; **WL.**: rzadki (4) zarośla, lasy: CF 38 32 – Sł.; CF 38 44 – Łą.; CF 39 03 – Dz.; DF 30 21 – LŁ.

Arctostaphylos uva-ursi – RCH., śl.E, op.E/CE; **LIT.**: Kab., 1846: LŁ.; Wim., 1844: Kot.; Wim., 1857: Kot.; F., 1881: Kz.; Kot., Gl.: LŁ.; Sch., 1903: Kot., LŁ.; Sc, 1932: Ci.

Aruncus sylvestris – RCH., śl.R, op.R/EN; LIT.: F., 1881: C.; F., 1887: Lś.; Jun., 1890: Gl. i ok.; Sch., 1903: Lś. (1886), Ż.(1882), C.; Sch., 1904: Lś., Ż., C.; K. in., 1991: C.; WŁ.: b. rzadki (1) las: CF 27 22 – G.

Asarum europaeum – RcCH.; LIT.: Kab., 1846: LD., LŁ., i in.m.; Jun., 1890: LŁ., LD; Sch., 1903: og. – P.K.!, P.G.!.; Ko., 1974: Pr., No., Ol., Ż.; Sen., 1984: Gl., SG., Prz.; C.H., 1992: LD.; WŁ.: rozproszony (26) lasy: CF 26 01 – O.; CF 27 22 – G.; CF 27 23 – BO.; CF 27 24 – K.; CF 27 41 – ŁK.; CF 27 42 – ŁK.; CF 28 20 – ZW.; CF 28 44 – W., CF 29 40 – Pn.; CF 29 42 – By.; CF 29 43 – By.; CF 38 10 – Śl.; CF 38 11 – Śl.; CF 38 12 – Śl.; CF 38 14 – Ru.; CF 38 20 – Śl.; CF 38 21 – Śl.; CF 38 22 – Śl.; CF 38 24 – Ru.; CF 39 00 – Pl.; CF 39 11 – T.; CF 39 32 – Kl.; CF 39 43 – Ko.; CF 49 03 – Ko.; DF 30 22 – LŁ.; DF 30 40 – LD.

Atropa belladonna – RCH., śl V, op.R/V; LIT.: Gra., 1843: Gl. – k. huty.

Blechnum spicant – RCH., śl.V., op.R/DD; LIT.: Gra., 1843: Kot.; Sch., 1903: p.K.: Kot.; Sch., 1904: Kż.; Cz., 1918: Ła.

Botrychium multifidum – RCH., śl.EX, op.E/EX.; LIT.: Sch., 1903: p.K.: SK.; Sch., 1904: Kż.;

Carex arenaria – RcCH., śl.EX; LIT.: Wą., 1877: Gl.; WŁ.: b. rzadki (1) piaszczyste miejsca: CF 36 03 – Ja.

Carlina acaulis – RCH., śl.R, op.R/V; LIT.: Kab., 1846: LD.; F., 1881: Lś., k. Ż., Bl.; Gl.: D.; E., 1869: Kż.; Sch., 1903: Bl., Ż., LD.; Sch., 1904: Kż., Gl.

Centaureum erythraea – RcCH., śl.R, op.E/LR; LIT.: Kab., 1846: ok. Gl.; Jun., 1891: LŁ. sk. wroc. sz., i in.m.; Sch., 1903: og. – p.K.!, p.G.!.; Kob., 1974: C.; Sen.; 1984: Gl.; Sz., 1988: CF 37 – PK., DF 30 – PG.; WŁ.: częsty (64) łąki, zarośla, przydroża.

Cephalanthera damasonium – RCH., śl.E, op.V/CE; LIT.: Wim., 1844: Gl., Lś. Wim., 1857: Gl., Lś.; E., 1870: Kż.; F., 1881: Gl.: D., LŁ.; Jun., 1890: LD.; Sch., 1903: LD., LŁ.; Sch., 1904: Gl.; WŁ.: b. rzadki (1) las: CF 27 23 – BO.

C. longifolia – RCH., śl.E, op.E/EN; LIT.: Wim., 1844: Gl.; Kab., 1846: LD., LŁ. Sch., 1904: Gr. k. Z.; Kob., 1974: Ż.

C. rubra – RCH., śl.E, op.E/CE; LIT.: Kab., 1846: LŁ., F., 1881: LŁ. Sch., 1903: LŁ.; Sch., 1904: Gl.; Kob., 1974: Ol., Ż.

Chimaphila umbellata – RCH., śl.V, op.R/V; LIT.: Ue. 1884: LŁ.; Jun., 1890: LŁ., sk. wroc. sz.; Sch., 1903: Kot.!, og. – p.G.!.; WŁ.: rzadki (3) lasy: CF 27 41 – ŁK.; CF 29 44 – P.; DF 30 21 – LŁ.

Colchicum autumnale – RCH., śl.V, op.R/LR; LIT.: Kab., 1846: Gl. na prawo od drogi do Tarnowskich Gór; Jun., 1890 k. Ła.; Wim., 1857: Gl.; Sch., 1903: Lś., Gl., LD., LŁ.; Sch., 1904: Lś., Gl.; Sc, 1932: U.; Sz., 1967: Ja., Kę., SKo. Brz.; Sz., 1968: B., Cis., SKo. Kż. Kl., Ja.; C. M., 1971: Kż.; Sz., 1971: O.; Ko., 1974: Lś.; Sz., 1988: CF 37 – PK.; WŁ.: rzadki (7) łąki: CF 26 10 – O.; CF 26 43 – Ja.; CF 36 03 – JS.; CF 36 24 – Kż., CF 37 30 – Brz.; CF 37 41 – SKo; CF 47 02 – B.

Convallaria majalis – RcCH; LIT.: Gra., 1843: Gl.; Kab., 1846: ok. Gl.: LŁ., LD., i in.m.; Jun., 1890: Gl. k. huty, nad KG., LD., LŁ., i in.m.; Sch., 1903: p.G.!.; Sz., 1968: Ja., Kę., SK. Ko., 1974: No., Ol., Ż.; Sen.; 1984: Gl., Ła.; C.H., 1992: LD.; WŁ.: częsty (50) lasy, bory, zarośla.

Corallorhiza trifida – RCH., śl.E, op.E/CE; LIT.: Gra., 1843: LŁ.; Wim., 1844: Lś.; Kab., 1846: LŁ. Jun., 1890: LŁ.; Sch., 1903: LŁ.; Sch., 1904: Gl. – Ła.

Cypripedium calceolus – RCH., śl.E, op./CE; LIT.: Sp. 1997: J.

Dactylorhiza incarnata – RCH., śl.E, op.E/DD; LIT.: Sch., 1903: O.; Sch., 1904: Lś.

D. maculata – RCH., śl.E, op.E/CE; LIT.: Kab., 1846: LD., LŁ.; Jun., 1890: LŁ., sk. wroc. sz.; Sch., 1903: og. – p.K, p.G.!.;

D. majalis – RCH., śl.V, op.V/V; LIT.: Kab., 1846: ok. Gl.; Jun., 1890: LŁ., k. huty, sk. wroc. sz., i in.m.; Sch., 1903: og. – p.G.!.; Sch., 1911: SG.; Kob., 1974: Lś.; Sz., 1988: DF 30 – PG.; N.N. 1997: Kr.; B. 1999: CF 37/1 Kę., CF 49/1 S. CF 27/1 Lś., CF 28/2 Pr. (T.-G. 1992), CF 39/2 Rz. (Cia., 1968), CF 39/4 B. (Cia. 1968), DF 30/3 SG. (Sen. 1977); D., 1998: KK. (Ak., 1986); WŁ.: n. częsty (40) wilgotne łąki, zarośla: CF 15 44 – Ot.; CF 26 02 – J.; CF 26 11 – Kr.; CF 26 13 – Ż.; CF 26 14 – Le.; CF 27 12 – C.; CF 27 13 – C.; CF 27 14 – Ol.; CF 27 20 – Lś.; CF 27 24 – K.; CF 27 30 – Lś.; CF 27 40 – Rc.; CF 27 41 – ŁK.; CF 28 41 – SU.; CF 28 43 – Ch.; CF 28 44 – W.; 29 31 – Stu.; CF 29 43 – By.; CF 29 44 – P.; CF 37 01 – Rsz.; CF 37 11 – Kę.; CF 37 13 – Bl.; CF 37 42 – SKo.; CF 38 02 – UG.; CF 38 03

– H-P.; CF 38 04 – H-P.; CF 38 23 – Ru.; CF 38 41 – S K.; CF 39 02 – By.; CF 39 03 – By.; CF 39 13 – Rz.; CF 39 34 – B.; CF 39 44 – Ko.; CF 47 04 – Krz.; CF 48 01 – SK.; CF 48 02 – SK.; CF 48 03 – SK.; CF 48 04 – SK.; CF 48 11 – Kt.; DF 30 10 – Dz.; DF 30 11 – Ła.; DF 30 40 – LD.

Dactylorhiza sambucina – RCH., śl.EX, op.V/CE; LIT.: Wim., 1857: Kż.

Daphne mezereum – RCH., śl.V, op.V/LR; LIT.: Gra., 1843: LŁ., LD.; Kab., 1846: LD., LŁ.; Jun., 1890: LŁ., LD.; Sch., 1903: og. – p.K., p.G.!; Sz., 1966: D.; Sz., 1968: lasy leśnictwa B.; Kob., 1974: No., Ol., Ż.; C. i in. 1976: K. (C., W.); Sen.; 1980: Prz.; Sen.; 1984: SG.; C.H., 1992: LD.; Sp., 1997: J.; WŁ.: częsty (48) lasy, bory.

Dianthus armeria – RCH., śl.E., op.I /EX; LIT.: Sch., 1903: og. – p.K.!, p.G.!. WŁ.: b. rzadki (1) łąka: CF 28 34 – W.

D. carthusianorum – RcCH.; LIT.: Sch., 1903: og.– p.G.!. Sz., 1972: Gl.; Sz., 1988: DF 30 – PG.; WŁ.: rzadki (4) przydroża, łąki: CF 38 03 – UG.; CF 48 15 – S.; DF 30 22 – Ła.; DF 30 31 – StŁ.

D. deltoides – RcCH.; LIT.: Kab., 1846: ok. Gl.; Jun., 1890: Gl. nad KG., SZ.; Sch., 1903: og. – p.K.!, p.G.!. Mi., 1982: Kę.; Sen.; 1984: Gl.; Sz., 1988: CF 37 – PK.; WŁ.: częsty (71) łąki, polany, przydroża.

D. superbus – RCH., śl.EX., op.EX/EN; LIT.: Kab., 1846: Gl. k. huty; F., 1881: Gl. k. huty; Sch., 1903: O.; Sch., 1908: Gl.

Digitalis grandiflora – RcCH., śl.V, op.R/V; LIT.: Gra., 1843: LŁ.; Kab., 1846: LŁ.; F., 1881: Lś.; Ż., Bl., Gl.: LŁ.; Jun., 1891: LŁ.; Sch., 1903: Bl., LŁ., Ż.; Sch., 1904: Gl., Lś.; Cz., 1918–1919: Gl.; Sch., 1928: Sl.

D. purpurea – RcCH., śl.R, op.R/LR; LIT.: Jun., 1891: Gl. i ok.; Sch., 1903: Ż.; Kob., 1974: Lś., Ż.; WŁ.: rzadki (4) zarośla (być może dziczala z hodowli): CF 26 13 – Ż.; CF 26 24 – Lś.; CF 39 33 – Ko.; DF 30 10 – Dz.

Diphysastrum complanatum – RCH., śl.E., op.R /EN; LIT.: Gra., 1843: Kot.; Wim., 1844: Kot.; Wim., 1857: Kot.; Sch., 1903: Kot.= SK.!. Sch., 1903a: Gl.; Sch., 1904: Kż., Gl.; Sc., 1931: Sl.

Doronicum austriacum – RCH., śl.R; LIT.: Sch., 1910: ŁŁ.

Drosera anglica – RCH., śl. E, op.E/EX; LIT.: F., 1881: LŁ.; Sch., 1903: LŁ.

D. rotundifolia – RCH., śl.V, op.V/V; LIT.: Kab., 1846: ok. SZ., i in.m.; Jun., 1890: LŁ., sk. wroc. sz.; Sch., 1903: og. – P.G.!. Sz., 1967: Kę.

Epipactis atrorubens – RCH., śl.V, op.R/CE; LIT.: Jun., 1890: LŁ.; Sch., 1910: LD.; Sch., 1915: Ła.; Sc., 1934: Gl.; Ko., 1974: Ol., Ż.

E. helleborine – RCH., śl.R, op.R/LR; LIT.: Gra., 1843: Ko.; Kab., 1846: LD., LŁ.; Jun., 1890: łąki, LŁ., LD.; Sch., 1903: og. – p.K.!, p.G.!. Sch., 1911: LD.; Kob., 1974: Ol., Ż., No.; Sen.; 1984: Ła.; WŁ.: częsty (66) lasy, bory, zarośla, przydroża.

E. palustris – RCH., śl.V, op.V/V; LIT.: Kab., 1846: LD.; F., 1881: Ja., ŁK., D.; Ue., 1883: Z., Ż.; Sch., 1903: m. Z. i Ż. (1882), LD., k. Ja.; Sch., 1912: Gl.; Sp., 1997: J.; WŁ.: b. rzadki: (1) wilgotne łąki: CF 15 44 – Ot.

E. purpurata – RCH., śl.E, op.E/CE; LIT.: Sch., 1910: SG.

Equisetum telmateia – RCH., śl.V., op.E /CE; LIT.: Sch., 1910: Ła.; Sc., 1931: ZW.; WŁ.: b. rzadki (1) zarośla dokoła stawików: DF 30 21 – LŁ.

Erica tetralix – RCH., śl.EX, op.EX/EX; LIT.: F., 1881: Kż.!.

Frangula alnus – RcCH; LIT.: Kab., 1846: SZ., LD., LŁ.; Jun., 1890: LŁ., LD., i in.m.; Sch., 1903: og. – p.G.!. Kob., 1974: No., Ol.; Sen.; 1981: SG.; Sen.; 1984: Gl.; Sz., 1988: DF 30 – PG.; C.H., 1992: LD.; WŁ.: częsty (66) lasy, zarośla, przydroża.

Galanthus nivalis – RCH., śl.V, op.R/LR; LIT.: Kab., 1846:ok. Gl.; Jun., 1890: k. Ła., i in.m.; Wim., 1844: Lś.; Wim., 1857: Lś.; F., 1881: Lś., Gl.: Li. k. huty; Sch., 1903: Lś., Li. k. huty, Ła.; WŁ.: rzadki (3) lasy: CF 26 13 – Ż.; CF – 28 44 W.: las; DF 30 11 – LŁ.

Galium odoratum – RcCH; LIT.: Kab., 1846: LŁ., LD.; Jun., 1891: LŁ., LD.; Sch., 1903: og. – p.K.!, p.G.!. Kob., 1974: Ol., Ż.; Sen.; 1984: Gl.; C.H., 1992: LD.; N., 1997: Ż.; WŁ.: rozproszony (13) lasy, zarośla: CF 26 13 – Ż.; CF 26 14 – Le.; CF 27 21 – Lś.; CF 27 22 – G.; CF 27 23 – BO.; CF 27 24 – K.; CF 38 02 – UG.; CF 38 14 – Ru.; CF 38 24 – Ru.; CF 39 11 – T.; CF 39 12 – Kt.; DF 30 21 – LŁ.; DF 30 40 – LD.

Gentiana cruciata – RCH., śl.V, op.E/CE; LIT.: Gra., 1843: k. Ż.; F., 1881: k. Ż.; Sch., 1903: Ż.; Sch., 1904: Lś.; Kob., 1974: Lś.

G. pneumonanthe – RCH., śl.V, op.V/EN; LIT.: Gra., 1843: Gl. – Szu.; Kab., 1846: łąki, Szu., k. huty; F., 1892: Gl.; Sch., 1903: Szu.; Sch., 1911: Gl.; Sch., 1912: Gl.; Sch., 1913: Ko., Os.

Gentianella ciliata – RCH., śl.E, op.E/CE; LIT.: F., 1881: Lś.: k. C.; Sch., 1903: C., By.; Sch., 1904: Lś.; Kob., 1974: C., Lś.

Gladiolus imbricatus – RCH., śl.V, op.E/CE; LIT.: W.G., 1827: Śl.; Gra., 1843: Gl.; Wim., 1844: Śl.; Kab., 1846: Gl. k. huty; F., 1881: Kż., Lś., Gl.; Jun., 1890: Gl. i ok. łąki, k. huty; Sch., 1903: Lś., Cz. (1902)!, Gl.; Sc., 1932: Gl.

Goodyera repens – RCH., śl.E, op.E/EX; LIT.: F., 1881: SK.; Sch., 1903: SK.; Sch., 1904: Kż., Lś.

Hedera helix – RCH; LIT.: Kab., 1846: ok. Gl.; Jun., 1890: LD., LŁ.; Sch., 1903: og. – p.K.!, p.G.!. Sz., 1968: Ja.; Kob., 1974: No., Ol., Ż.; Sz., 1974–75: Ja.; Mi., 1982: Kę.; Sen.; 1984: SG., Ła.; WŁ.: częsty (57) lasy, zarośla.

Helichrysum arenarium – RcCH., śl. E, op.R/CE; LIT.: Kab., 1846: ok. Gl.: nad KG., k. śluzu XVIII, LŁ., i in.m.; Jun., 1891: LŁ.; Sch., 1903: og. – p.G.!. Cia., 1968: Ol.

Hepatica nobilis – RcCH.; LIT.: Kab., 1846: LD., LŁ. i in.m.; Ue., 1884: LŁ.; Jun., 1890: LŁ.; LD.; Sch., 1903: og. – p.K.!, p.G.!. Kob., 1974: No., Pr., Ol., Ż.; S, 1984: SG.; C.H., 1992: LD.; WŁ.: rozproszony (20) lasy: CF 26 13 – Ż.; CF 26 14 – Le.; CF 27 13 – Cz.; CF 27 22 – G.; CF 27 24 – K.; CF 28 24 – Pr.; CF 28 32 – Jr.; CF 28 44 – W.; CF 37 00 – Rsz.; CF 37 32 – KK.; CF 38 14 – Ru.; CF 38 30 – Śl.; CF 38 41 – S K.; CF 39 03 – By.; CF 39 11 – T.; CF 39 12 – Kt.; CF 39 22 – Kl.; CF 49 03 – Ko.; DF 30 22 – L Ł.; DF 30 40 – LD.

Hierochloë odorata – RcCH., śl.E, op.E/CE; LIT.: F., 1881: Kż.: nad brzegami Odry.

Hippophaë rhamnoides – RCH.; LIT.: Jun., 1890: Gl. i ok.; Sz., 1972: Gl.; Sen.; 1984: Ła.; Sz., 1988: DF 30 – PG.; WŁ.: b. rzadki (2) nasadzenia w lasach, na przydrożach: DF 30 00 – Pl.; DF 30 31 – PG.

Huperzia selago – RCH., śl.E., op.I /EX; LIT.: Ue., 1884: LŁ.; Jun., 1889: Gl. i ok.: jedynie 2 egz. w LŁ.; Sch., 1903: SK., LŁ.; Sch., 1904: Kż., Gl.

var. *recurvum* – LIT.: Ue., 1884: LŁ.

Iris sibirica – RCH., śl.E, op.E/CE; LIT.: F., 1881: Lś.; Sch., 1903: p.G.: Lś.; Sch., 1904: Lś.

Ledum palustre – RcCH., śl.V, op.R/LR; LIT.: Kab., 1846: k. SZ., LŁ.; Wim., 1844: Kot.; Wim., 1857: Kot., SZ.; F., 1881: og. na prawym brzegu Odry; Sch., 1903: SK.!, i in.m., og. – p.G.!. Sc., 1932: Ci.

Lilium martagon – RCH., śl.R, op.R/LR; LIT.: W.G., 1827: Śl.; Gra., 1843: LŁ.; Wim., 1844: Śl.; Kab., 1846: LŁ.; Wim., 1857: Kż., Gl., Prz., Śl.; F., 1881: Śl.; LŁ.; Jun., 1890: Gl. i ok.; F., 1892: U.; Sch., 1903: Śl., LŁ.; Sch., 1904: Kż., Gl.; Sch., 1913: Ru. – k. Pl.; Sch., 1914: m. Ru. a Pl.; Sz., 1968: m. D. a Śl. za Kę.; Kob., 1974: Ż.; WŁ.: rzadki (4) lasy: CF 26 13 – Ż.; CF 38 24 – Ru.; CF 38 32 – Śl.; CF 39 12 – Kt.

Lindernia procumbens – RCH., śl.EX, op.EX/EX; LIT.: Gra., 1843: Gl. – nad KŁ.; Kab., 1846: Gl.: na prawo od KŁ. na brzegu jazu, k. młyna; Sch., 1903: og. – p.K.!, p.G.!.

Listera ovata – RCH., śl.R, op.R/LR; LIT.: Kab., 1846: LD., LŁ.; Jun., 1890: LD., LŁ., sk. wroc. sz.; Sch., 1903: og. – p.K.!, p.G.!. Kob., 1974: No., Ol., Ż.; Sen.; 1980: Cz.; C.H., 1992: LD.; Sp., 1998: J.; WŁ.: rzadki (6) lasy i zarośla: CF 26 02 – J.; CF 28 23 – No.; CF 29 44 – P.; CF 39 00 – Pl.; CF 39 01 – Pl.; CF 39 03 – Dz.

Lycopodiella inundata – RCH., śl.V., op.V/EN; LIT.: Ue., 1884: LŁ.; Gra., 1843: Kot.; Wim., 1844: Kot.; Wim., 1857: Kż.; F., 1881: Kot.; Jun., 1889: LŁ.; Sch., 1903: p.K.: Kot., LŁ. (1883)!. Sch., 1904: Kż., Gl.; Sch., 1910: Cz.; Sch., 1914: m. Ła. a Cz.; Sc., 1935: Dz.

Lycopodium annotinum – RCH., śl.V., op.V /V; LIT.: E., 1870: SK.; Ue., 1884: Ła.; Jun., 1889: LŁ.; Sch., 1903: og. – p.K., p.G.; Sch., 1930: B.; Sen., 1984: Ła.(Fag., 1972).

L. clavatum – RCH., śl.R., op.R /LR; LIT.: Jun., 1889: LŁ.; Sch., 1903: og. – p.K.!, p.G.!. Sz., 1968: m. Kę., Śl. a os. Azoty; lasy pod Bl.; WŁ.: b. rzadki (2) lasy: CF 38 14 – Ru.; DF 30 21 – LŁ.

Matteucia struthiopteris – RCH., op.EX /EX; LIT.: Sch., 1904: Kż.; WŁ.: b. rzadki (2) parki, zarośla – nasadzenia: CF 26 13 – Ż.; CF 37 – Śl.

Melittis melissophyllum – RcCH., śl.R, op.V/V; LIT.: Wim., 1857: Kż.; Sch., 1903: C.(1891)!. Kob., 1974: No., C., Ż.

Menyanthes trifoliata – RcCH., śl.R, op.V/V; LIT.: Kab., 1846: ok. SZ., kraniec LŁ., i in.m.; Jun., 1891: Gl. i ok.; Sch., 1903: og. – p.K.!, p.G.!, W., 1914: F.; Kob., 1974: Lś.; Sz., 1971: Śl.; WŁ.: rzadki (3) wilgotne łąki: CF 28 44 – W.; CF 39 04 – By.; DF 30 21 – LŁ.

Muscari comosum – RCH., op.E/CE; LIT.: Jun., 1890: LŁ., nad KG.; Sch., 1903: LŁ.

Neottia nidus-avis – RCH., śl.V, op.V/V; LIT.: Gra., 1843: LŁ., Ko.; Kab., 1846: LD., LŁ.; Jun., 1890: LD., LŁ.; Sch., 1903: og. – p.K.!, p.G.!

Nuphar lutea – RCH., śl.R, op.R/LR; LIT.: Kab., 1846: ok. Gl.; Jun., 1890: LŁ., w KG., sk. wroc. sz.; Sch., 1903: og. – p.K.!, p.G.!, Sz., 1967: Ja., SKo., Brz., B.; WŁ.: rozproszony (20) stawy: CF 26 33 – Z.; CF 26 44 – Ja.; CF 27 40 – Rc.; CF 28 41 – S U.; CF 36 03 – JS.; CF 37 13 – Bl.; CF 37 30 – Brz.; CF 37 41 – SKo.; CF 38 13 – Ru.; CF 39 00 – Pl.; CF 39 01 – Pl.; CF 39 04 – Dz.; CF 39 13 – Rz.; CF 39 14 – Dz.; CF 39 24 – Rz.; CF 47 02 – B.; CF 47 04 – Krz.; DF 30 10 – Dz.; DF 30 20 – Dz.; DF 30 40 – LD.; DF 30 41 – N.

Nymphaea alba – RCH., śl.V, op.V/V; LIT.: Kab., 1846: ok. Gl.: stojące wody, w KŁ., i in.m.; F., 1881: SK. k. Kot.; Jun., 1890: Gl. i ok. LŁ., sk. wroc. sz., w KG.; Sch., 1903: SK., Ru. (1888); Sch., 1904: Kż., Gl.; Sz., 1967: Ja.; WŁ.: rzadki (3) stawy: CF 26 44 – Ja.; CF 39 01 – Pl.; CF 39 02 – jez. MZ.; CF 39 04 – Dz.

N. candida – RCH., op. – /DD; LIT.: Wim., 1844: SK.; F. i Pax, 1889: Ru.; Sch., 1903: SK.

Ononis spinosa – RcCH., śl.R, op.R/V; LIT.: Sch., 1911: m. Cio. a By.; Sc., 1931: Kę.; Sz., 1988: CF 37 – PK.

Orchis coriophora – RCH., śl.EX, op.EX/EX; LIT.: Wim., 1857: Kż.; Sch., 1904: Gl.

O. mascula – RCH., śl.E, op.V/CE; LIT.: Gra., 1843: Kot.

O. morio – RCH., śl.V, op.V/CE; LIT.: Gra., 1843: Gl. – k. huty; Kab., 1846: Gl.: łąki k. huty; Jun., 1890: Gl. i ok. k. huty – pojedynczo; Sch., 1903: Gl.!

Ornithogalum collinum – RCH., śl.EX, op.E/CE; LIT.: Sc., 1932: Gl.

O. umbellatum – RCH., śl.I, op.I/CE; WŁ.: rzadki (4) zarośla, przydroża, nieużytki: CF 26 13 – Ż.; CF 38 02 – UG.; CF 39 01 – Pl.; DF 30 00 – Pa.

Osmunda regalis – RCH., op. – /V; LIT.: Ue., 1884: LŁ.; Jun., 1889: LŁ. w 3 egz.; Sch., 1903: LŁ. (1883)!; Sch., 1904: Gl.

Pedicularis sylvatica – RCH., śl.V, op.V/DD; LIT.: Kab., 1846: LŁ., k. SZ., LD., i in.m.; Jun., 1891: LŁ., sk. wroc. sz.; Sch., 1903: og. – p.G.!

Phyteuma orbiculare – RCH., śl.EX, op.E/CE; LIT.: F., 1881: Lś.: m. Z. a Ż.; Sch., 1903: m. Z. a Ż.

Pinguicula vulgaris – RCH., śl.E, op. – /EX; LIT.: F., 1881: k. Li.; E., 1869: Li.; Sch., 1903: Li.; Sch., 1904: Kż.

Platanthera bifolia – RCH., śl.V, op.V/V; LIT.: Kab., 1846: lasy liściaste; Jun., 1890: LD., LŁ., sk. wroc. sz.; Sch., 1903: og. – p.K.!, p.G.!

P. chlorantha – RCH., śl.E, op.E/CE; LIT.: Kab., 1846: LD. rzadko; F., 1881: D.; Sch., 1903: LD.; Sch., 1904: Gl.

Polemonium coeruleum – RCH., śl.EX; LIT.: Jun., 1890: Gl. i ok.

Polypodium vulgare – RCH., śl.V., op.R /LR; LIT.: Ue., 1884: LŁ.; Jun., 1889: jeden okaz znaleziony w 1879 r. w LŁ.; Wim., 1844: Kż.; Wim., 1857: Kż.; Sch., 1903: og. – p.K., p.G.: LŁ. (1883)!; Sch., 1930: Kż.; Ko., 1974: Ż.; WŁ.: b. rzadki (2) lasy: CF 26 13 – Ż.; DF 30 21 – LŁ.

Primula elatior – RcCH., śl.R, op.R/LR; LIT.: F., 1881: Lś.; Jun., 1890: nad KŁ., k. huty, SZ.; Sch., 1903: Lś.; Sch., 1904: Kż.; Sch., 1912: m. T. a K.; Sch., 1913: B.; Kob., 1974: Pr., No., Ż., Ol., Lś.; WŁ.: rzadki (5) łąki, zarośla: CF 26 13 – Ż.; CF 28 20 – ZW.; CF 28 24 – Pr.; CF 28 44 – W.; CF 39 03 – Dz.

P. veris – RcCH., śl.R, op.R/LR; LIT.: Kab., 1846: ok. Gl.: przy kanale hutniczym; Ue., 1884: k. Ła.; Jun., 1890: k. Ła., nad KŁ.; Kob., 1974: Ż.

Pulsatilla patens – RCH., śl. E, op.EX/EX; LIT.: Wim., 1844: Kot.; F., 1881: Kot.; Sch., 1903: Kż., SK.; Sch., 1904: Kż.

P. vernalis – RCH., śl.EX, op.EX/EX; LIT.: F., 1881: Kot. k. SK.; Sch., 1891: H-P.; Sch., 1903: Kot., SK.; Sch., 1904: Kż.

- Pulsatilla vernalis* × *patens* – LIT.: F., 1881: SK.; Sch., 1904: Kż.
Ribes nigrum – RcCH., śl.R, op.R/LR; LIT.: Kab., 1846: LD.; Jun., 1890: Gl. i ok., nad KŁ., k. huty, LD.; Sch., 1903: LD.!; Sen., 1984: SG.; C.H., 1992: LD.; WŁ.: częsty (41) zarośla, wilgotne lasy.
Salix myrtilloides – RCH., op.V/DD; LIT.: Jun., 1890: Gl.; Sch., 1914: LD.
Salvinia natans – RCH., śl.E., opE/; LIT.: Gra., 1884: Gl.; Wim., 1844: Gl.; Wim., 1857: Gl.; F., 1881: Lś.; Sch., 1903: p. Gl.: Lś., U., Gl.; Sch., 1904: Kż., Lś., U., Gl.; Sch., 1909: LiŁ. oraz k. młyna.
Scopolia carniolica – RCH; LIT.: Kab., 1846: ok. Gl.: prawdopodobnie zdziczała; Sch., 1903: Gl.
Sorbus intermedia – RCH.; LIT.: Sen., 1974: Gl.; WŁ.: rzadki (3) nasadzenia na przydrożach: CF 37 13 – Bl.; CF 39 03 – Dz.; DF 30 31 – N.
Spiranthes spiralis – RCH., śl.EX, op.I/EX; LIT.: Gra., 1843: Gl. – Szu.; Kab., 1846: Szu.; F., 1881: Gl.: Szu.; Ue., 1883: Ż.; Sch., 1903: Szu., Ż. (1882)!; Sch., 1904: Gl., Lś.; Sch., 1911: Szu.
Staphylea pinnata – RCH., śl.E, op.V/DD; LIT.: Jun., 1890: Gl. i ok.; Sch., 1903: Kż. (1902), Lś. (1902)!; Sch., 1903a: Kż., Lś.; Sch., 1904: Kż., Lś.
Streptopus amplexifolius – RCH., śl.E, op.E/EN; LIT.: Sch., 1903: Ra.; Sch., 1904: Gl.
Taxus baccata – RcCH., śl.E, op. v/DD; LIT.: Jun., 1890: Gl. i ok; WŁ.: rzadki (4) parki, zieleńce – nasadzenia: CF 26 13 – Ż.; CF 39 01 – Pl.; CF 38 13 – Ru.; DF 30 21 – StŁ.
Tofieldia calyculata – RCH., śl.V, op.EX/EX; LIT.: W.G., 1827: Śl.; Wim., 1844: k. Śl.; F., 1881: Kż.: Śl.; Sch., 1903: p. Kż.: Śl., p. Gl.: Z. (1900)!; Sch., 1904: Kż.
Trapa natans – RCH., op. – /V; LIT.: F., 1881: Kż.; Sch., 1903: Kż.; Sch., 1906: Kę.
Trollius europaeus – RCH., śl.V, op.V/EN; LIT.: F., 1881: Lś., U., Kż.; Sch., 1902: Kż. – Rc.; Sch., 1903: Rc., ZŚ., U.
Veratrum lobelianum – RCH., śl.R, op.V/V; LIT.: W.G., 1827: Śl.; Gra., 1843: Śl., Lś., LŁ., LD.; Wim., 1844: Śl.; Kab., 1846: LD., LŁ.; Wim., 1857: LD., Śl.; E., 1870: SK.; F., 1881: Lś.: Ja., O., Gl.: Pl., D., LŁ., Kż.: Śl., SK.; Ue., 1883: Ru.; Jun., 1890: LD., LŁ.; Sch., 1903: p.K.: Śl., SK., Ja., p.G.: Ru. (1882), Pl., LD., LŁ.; Sch., 1904: U., Gl.; Sch., 1914: Ko.; Sen., 1984: Ła., SG.; C.H., 1992: LD.; WŁ.: n. częsty (23) wilgotne lasy, wzdłuż cieków: CF 28 24 – Pr.; CF 28 44 – W.; CF 37 22 – KK.; CF 37 23 – KK.; CF 37 32 – KK.; CF 38 11 – Śl.; CF 38 12 – Śl.; CF 38 14 – Ru.; CF 38 24 – Ru.; CF 38 30 – Śl.; CF 38 31 – Śl.; CF 38 32 – Śl.; CF 38 42 – S K.; 39 00 – Pl.; CF 39 11 – T.; CF 39 12 – Kt.; CF 39 41 – Ra.; CF 39 43 – Ko.; CF 48 03 – S K.; CF 49 03 – Ko.; DF 30 21 – LŁ.; DF 30 32 – LŁ.; DF 30 40 – LD.; DF 40 00 – LD.
Viburnum opulus – RcCH; LIT.: Kab., 1846: ok. Gl.; Jun., 1891: LD., LŁ., nad KG., nad KŁ., k. huty; Sch., 1903: og. – p.K.!, p.G.!.; Ko., 1974: Pr., No., Ol., Ż.; Sen., 1984: Gl., Ła.; Sz., 1988: DF 30 – PG.; C.H., 1992: LD.; WŁ.: częsty (69) lasy, zarośla.
Vinca minor – RCH., op.– /LR.; LIT.: Gra., 1843: LD.; F., 1881: D.; Jun., 1891: Gl. i ok.; Sch., 1903: LD., Ja.; Sch., 1904: Gl.; Sch., 1905: Ja.; Sch., 1912: Ru.; Sch., 1926: Lś.; Sen., 1984: SZ.; Sz., 1988: CF 37 – PK.; WŁ.: rozproszony (12) lasy: CF 26 13 – Ż.; CF 28 40 – SU.; CF 29 43 – By.; CF 38 12 – Śl.; CF 38 14 – Ru.; CF 38 23 – Ru.; CF 38 24 – Ru.; CF 38 42 – S K.; CF 39 04 – Dz.; CF 39 11 – T.; CF 39 43 – Ko.; DF 30 22 – LŁ.

LITERATURA

- BABCZYŃSKA-SENDEK B. 1988. Półnaturalne i naturalne zbiorowiska nieleśne Górnego Śląska na tle różnicowania przestrzennego tego regionu – Przestrzeń i Wartości – studia i materiały waloryzacji przestrzeni Górnego Śląska 2: 37–60.
- BERNACKI L. 1999. Materiały do atlasu rozmieszczenia oraz stan zasobów roślin chronionych i zagrożonych rejonu górnośląskiego – PRESS. Część 3. *Dactylorhiza majalis* (Rchb.) P.F. Hunt et Summer. (Orchidaceae). – Acta Biol. Sil. 34(51): 95–110
- CABAŁA S. 1990. Zróżnicowanie i rozmieszczenie zbiorowisk leśnych na Wyżynie Śląskiej. – Pr. Nauk. Uniw. Śląski 1068: 1–144.

- CABAŁA S. 1992. Potrzeba ochrony lasów grądowych koło Zdzeszowic – Kształtowanie Środowiska Geograficznego i Ochrona Przyrody na Obszarach Uprzemysłowionych i Zurbanizowanych, Wydz. Nauk o Ziemi Uniw. Śląskiego **6**: 32–38.
- CABAŁA S. & HOLEKSA J. 1992. Walory botaniczne projektowanego rezerwatu „Las Dąbrowa” koło Gliwic – Kształtowanie Środowiska Geograficznego i Ochrona Przyrody na Obszarach Uprzemysłowionych i Zurbanizowanych, Wydz. Nauk o Ziemi Uniw. Śląskiego **6**: 27–32.
- CABAŁA S. & HOLEKSA J. 1994. Roślinność projektowanego rezerwatu „Las Dąbrowa” koło Gliwic. – Parki Narodowe i Rezerwaty Przyrody **13**(2): 55–66.
- CELIŃSKI F., CABAŁA S., WIKA S. & BABCZYŃSKA-SENDEK B. 1983. Nowe stanowiska rzadkich roślin naczyniowych na Górnym Śląsku i terenach przyległych. Cz. V. – Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk **21**: 3–11.
- CELIŃSKI F., LUDERA F., ROSTAŃSKI K., SENDEK A. & WIKA S. 1974–1975. Nowe stanowiska rzadkich roślin naczyniowych na Górnym Śląsku i terenach przyległych. Cz. I i II. – Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk **14–15**: 11–31.
- CELIŃSKI F., ROSTAŃSKI K., SENDEK A., WIKA S. & CABAŁA S. 1976. Nowe stanowiska rzadszych roślin naczyniowych na Górnym Śląsku i terenach przyległych. Cz. III. – Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk **16**: 15–31.
- CELIŃSKI F., ROSTAŃSKI K., SENDEK A., WIKA S. & CABAŁA S. 1978–79. Nowe stanowiska rzadszych roślin naczyniowych na Górnym Śląsku i terenach przyległych. Cz. IV. – Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk **18**: 3–18.
- CELIŃSKI F., WIKA S., & PARUSEL J. B. (red.) 1997. Czerwona lista zbiorowisk roślinnych Górnego Śląska. – Raporty Opinie **2**: 38–68.
- CIACIURA M. 1965. Materiały zielnikowe ze *Scrophulariaceae*, *Rubiaceae*, *Caprifoliaceae*, *Adoxaceae*, *Valerianaceae*, *Dipsacaceae*, *Campanulaceae*. – Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk **5**: 19–28.
- CIACIURA M. 1966. Nowe stanowiska roślin rzadkich na Śląsku zebrane w 1963 r. – Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk **6**: 57–64.
- CIACIURA M. 1968. Materiały zielnikowe z *Compositae*. Cz. II. – Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk **8**: 3–13.
- CIACIURA M. 1970. Rzadsze gatunki roślin naczyniowych, zebrane w 1965 r. – Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk **10**: 45–57.
- CIACIURA M. 1971. Notatki florystyczne ze Śląska za rok 1966. – Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk **11**: 71–86.
- CIACIURA M. 1972. Notatki florystyczne ze Śląska za rok 1964. – Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk **12**: 25–34.
- CIACIURA M. 1973. Notatki florystyczne ze Śląska za rok 1967. – Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk **13**: 23–32.
- CIACIURA M. & KOWAL T. 1964. Nowe stanowiska roślin rzadkich na Śląsku. – Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk **4**: 125–134.
- CIACIURA M. & MAŁAŁSKI J. 1971. Ciekawsze gatunki roślin naczyniowych ze Śląska. – Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk **11**: 87–86.
- CZMOK E. 1918–1919. Die Übereinstimmung der Flora der Ralf- und Dolomithügel von Tarnowitz und trodenberg mit der auf den Schlackenhalde der Gleiwitzer Hütte. – Oberschlesien **17**: 56–57.
- CZMOK E. 1928. Die Flora Eisenbahndämme und Schienewege im oberschlesischen Industriebezirk. – Der Oberschlesien **8**: 460–465.
- DAJDOK Z., KAĆKI Z., NOWAK A., NOWAK S. & SPAŁEK K. 1998. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych prawnie chronionych w województwie opolskim. s. 278. Uniw. Opolski, Opole.

- ENGLER A. 1870. Verzeichnis der im Jahre 1869 bekannt gewordenen Fundorte neuer und weniger häufiger Phanerogamen Schlesiens. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **47**: 103–120.
- ENGLER A. 1871. Verzeichnis der im Jahre 1870 bekannt gewordenen Fundorte neuer und weniger häufiger Phanerogamen Schlesiens. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **48**: 131–141.
- FIEK E. 1881. Flora von Schlesien. s. 527. J. U. Kern's Verlag, Breslau.
- FIEK E. 1887. Resultate der Durchforschung der schlesischen Phanerogamenflora im Jahre 1886. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **64**: 197–224.
- FIEK E. 1888. Resultate der Durchforschung der schlesischen Phanerogamenflora im Jahre 1887. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **65**: 309–339.
- FIEK E. 1889. Exkursions-Flora für Schlesien enthaltend die Phanerogamen und Gefäss-Cryptogamen. s. 259. J. U. Kern's Verlag, Breslau.
- FIEK E. 1892. Resultate der Durchforschung der schlesischen Phanerogamenflora im Jahre 1891. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **69**: 155–180.
- FIEK E., PAX F. 1889. Resultate der Durchforschung der schlesischen Phanerogamenflora 1888. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **66**: 174–206.
- GRABOWSKI H. 1843. Flora von Ober-Schlesien und dem Gesenke. s. 451. Gosehorsky, Breslau.
- JUNCK M. 1898, 1890, 1890. Flora von Gliewitz und ungedend. **1–3**. s. 142. Neumanns Stadbdruckerei, Gliwice.
- KABATH TH. 1846. Flora von Gliewitz und ungedend. s. 214. Verlag von S. Landeberger, Gliwice.
- KOBIERSKI L. 1974. Rośliny naczyniowe Garbu Tarnogórskiego na Wyżynie Śląskiej. – Roczn. Muz. Górnośl. w Bytomiu. Ser. Przyrodnicza **8**: 1–189.
- KONDRACKI J. 1994. Geografia Polski. Mezoregiony fizyczno-geograficzne. s. 340. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- KOWALCZYK B. 2003. Zasoby gatunkowe roślin naczyniowych dorzecza rzeki Kłodnicy (rejon od Gliwic do Kędzierzyna-Koźle) ze szczególnym uwzględnieniem roślin leczniczych. s. 629, 20 tab., 16. ryc., 5 zał. Mskr. pracy doktorskiej, Śląska Akademia Medyczna, Katowice.
- KUŹNIEWSKI E. 1958. Notatki florystyczne ze Śląska Opolskiego. – *Fragm. Flor. Geobot.* **3**(2): 3–4.
- KUŹNIEWSKI E. 1962. Notatki florystyczne ze Śląska. Cz. III. – *Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk* **2**: 77–80.
- KUŹNIEWSKI E. 1963. Materiały zielnikowe ze Śląska. – *Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk* **3**: 59–64.
- KUŹNIEWSKI E. 1964. Notatki florystyczne ze Śląska. Cz. IV. – *Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk* **4**: 79–83.
- KUŹNIEWSKI E. 1970. Notatki florystyczne ze Śląska. Cz. V. – *Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk* **10**: 17–22.
- KUŹNIEWSKI E. 1996. Ochrona przyrody na Śląsku Opolskim. s. 132. Państwowy Instytut Naukowy, Instytut Śląski w Opolu, Opole.
- MICHALAK S. 1962. Wyniki badań florystycznych Opolszczyzny za rok 1960. – *Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk* **2**: 35–38.
- MICHALAK S. 1963. Materiały florystyczne z Opolszczyzny za rok 1961. – *Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk* **3**: 139–149.
- MICHALAK S. 1965. Materiały zielnikowe Muzeum Śląska Opolskiego. – *Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk* **5**: 29–40.
- MICHALAK S. 1972. Nowe stanowiska gatunków synantropijnych z województwa opolskiego. – *Opol. Roczn. Muz.* **5**: 321–339.

- MICHALAK S. 1976. Nowe stanowiska rzadszych roślin synantropijnych w województwie opolskim. – Zesz. Przynr. Opol. Tow. Przynr. Nauk **16**: 33–49.
- MICHALAK S. 1981. Lista efemerofitów Opolszczyzny. – Zesz. Przynr. Opol. Tow. Przynr. Nauk **20**: 15–27.
- MIREK Z., PIĘKOŚ-MIRKOWA H., ZAJĄC A. & ZAJĄC M. 2002. Flowering plants and pteridophytes of Poland – a checklist. – W: Z. MIREK (red.), Biodiversity of Poland. **1**, s. 442. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.
- NOWAK A. (red.) 1997. Przyroda województwa opolskiego. s. 132. Urząd Wojewódzki w Opolu. Opole.
- NOWAK S. & NOWAK A. 1997. Bobrek trójlistkowy gatunkiem prawnie chronionym na terenie województwa opolskiego. – Przyroda Górnego Śląska **9**: 14.
- NOWAK A., NOWAK A. & SPAŁEK K. 2000. Materiały do rozmieszczenia chronionych i rzadkich gatunków roślin naczyniowych na Śląsku Opolskim. – Natura Silasiae Superioris, **4**: 16–23.
- PARUSEL J. B., WIKA S. & BULA R. (red.) 1996. Czerwona lista roślin naczyniowych Górnego Śląska. – Raporty-Opinie, Centrum Dziedzictwa Przynr. Górnego Śląska **1**: 8–42.
- ROSTAŃSKI K. 1976. Zanikanie i trwanie niektórych gatunków flory Górnego Śląska w warunkach silnej industrializacji. – Uniw. Warszawski, Phytocoenosis **5**(3–4): 323–328.
- ROSTAŃSKI K. 1995. Wpływ antropopresji na szatę roślinną w regionie uprzemysłowionym. – Problemy środowiska i jego ochrony. Centrum Studiów nad Człowiekiem i Środowiskiem, Uniw. Śląski **3**: 39–51.
- ROSTAŃSKI K., BERNACKI L., TOKARSKA-GUZIŁ B. & ROSTAŃSKI A. 1996. Waloryzacja flory naczyniowej Górnego Śląska. – W: Przestrzeń i wartości – Studia i materiały waloryzacji przestrzeni Górnego Śląska. s. 5–12. Katowice.
- ROSTAŃSKI K. & SENDEK A. 1982. Rozmieszczenie rzadkich roślin naczyniowych na Śląsku Fragn. Flor. Geobot. **28**(4): 535–539.
- ROZPORZĄDZENIE Ministra Środowiska z dnia 11 września 2001 w sprawie określenia listy gatunków roślin rodzimych dziko występujących objętych ochroną gatunkową ścisłą i częściową oraz zakazów właściwych dla tych gatunków i odstępstw od tych zakazów. Dz. U. Nr. 106, poz. 1176 z dnia 29 września 2001r.
- SCHALOW E. 1931. Ergebnisse der Schlesischen Phanerogamenforschung im Jahre 1930. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **103**: 116–132.
- SCHALOW E. 1932. Ergebnisse der Durchforschung der schlesischen Gefässpflanzenwelt im Jahre 1931. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **104**: 92–112.
- SCHALOW E. 1934. Ergebnisse der Durchforschung der schlesischen Gefässpflanzenwelt im Jahre 1933. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **106**: 140–156.
- SCHALOW E. 1935. Ergebnisse der Durchforschung der schlesischen Gefässpflanzenwelt im Jahre 1934. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **107**: 55–70.
- SCHEURMANN P. 1926. Die Pflanzenwelt Oberschlesiens – Der Oberschlesien **4**: 330–336, ibidem **5**: 392–397.
- SCHUBE T. 1891. Ergebnisse der Durchforschung der schlesischen Gefässpflanzenwelt im Jahre 1890. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **68**: 87–129.
- SCHUBE T. 1902. Ergebnisse der Durchforschung der schlesischen Gefässpflanzenwelt im Jahre 1895. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **79**: 23–37.
- SCHUBE T. 1903a. Die Verbreitung der Gefässpflanzen in Schlesien, preußischen und österreichischen Anteils. s. 361. Druck von R. Nischowsky, Breslau.
- SCHUBE T. 1903b. Ergebnisse der Durchforschung der schlesischen Gefässpflanzenwelt im Jahre 1902. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **80**: 33–59.
- SCHUBE T. 1904. Flora von Schlesien, Preußischen und österreichischen Anteils. ss. 456. Verl. von W. G. Korn, Breslau.

- SCHUBE T. 1905. Ergebnisse der Durchforschung der schlesischen Gefäßpflanzenwelt im Jahre 1904. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **82**: 41–64.
- SCHUBE T. 1906. Ergebnisse der Durchforschung der schlesischen Gefäßpflanzenwelt im Jahre 1905. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **83**: 75–95.
- SCHUBE T. 1908. Ergebnisse der Durchforschung der schlesischen Gefäßpflanzenwelt im Jahre 1907. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **85**: 46–62.
- SCHUBE T. 1909. Ergebnisse der Durchforschung der schlesischen Gefäßpflanzenwelt im Jahre 1908. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **86**: 48–66.
- SCHUBE T. 1910. Ergebnisse der Durchforschung der schlesischen Gefäßpflanzenwelt im Jahre 1909. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **87**: 49–73.
- SCHUBE T. 1911. Ergebnisse der Durchforschung der schlesischen Gefäßpflanzenwelt im Jahre 1910. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **88**: 88–104.
- SCHUBE T. 1912. Ergebnisse der Durchforschung der schlesischen Gefäßpflanzenwelt im Jahre 1911. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **89**: 59–70.
- SCHUBE T. 1913. Ergebnisse der Durchforschung der schlesischen Gefäßpflanzenwelt im Jahre 1912. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **90**: 92–103.
- SCHUBE T. 1914. Ergebnisse der Durchforschung der schlesischen Gefäßpflanzenwelt im Jahre 1913. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **91**: 133–155.
- SCHUBE T. 1915. Ergebnisse der Durchforschung der schlesischen Gefäßpflanzenwelt im Jahre 1914. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **92**: 43–61.
- SCHUBE T. 1926. Ergebnisse der Durchforschung der schlesischen Gefäßpflanzenwelt im Jahre 1925. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **98**: 5–15.
- SCHUBE T. 1928. Ergebnisse der Durchforschung der schlesischen Gefäßpflanzenwelt im Jahre 1927. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **100**: 30–37.
- SCHUBE T. 1930. Ergebnisse der Durchforschung der schlesischen Gefäßpflanzenwelt im Jahre 1929. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **102**: 72–81.
- SENDEK A. 1974. Antropofity w półnaturalnych zbiorowiskach leśnych Górnos Śląskiego Okręgu Przemysłowego. – Uniw. Warszawski. Phytocoenosis **3**(3/4): 267–271.
- SENDEK A. 1980. Stan zachowania i zagrożenia roślin prawnie chronionych na obszarze GOP-u. – Arch. Ochr. Środ. **3–4**: 187–193.
- SENDEK A. 1984. Rośliny naczyniowe Górnos Śląskiego Okręgu Przemysłowego. s. 138. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa – Wrocław.
- SERWATKA J. 1962. Notatki florystyczne ze Śląska. Cz. I. – Zesz. Przyr. Opol. Tow. Przyj. Nauk **2**: 81–85.
- SERWATKA J. 1965. Dwa nowe dla Flory Śląska gatunki *Trifolium* L., oraz szereg nowych stanowisk rzadkich gatunków roślin naczyniowych na Śląsku. Cz. III. – Zesz. Przyr. Opol. Tow. Przyj. Nauk **5**: 57–65.
- SERWATKA J. 1969. Nienotowane dotychczas stanowiska rzadkich roślin naczyniowych na Śląsku. Cz. IV. – Zesz. Przyr. Opol. Tow. Przyj. Nauk **9**: 27–34.
- SERWATKA J. 1970. Rzadsze gatunki roślin naczyniowych na Śląsku. Cz. V. – Zesz. Przyr. Opol. Tow. Przyj. Nauk **10**: 37–44.
- SPAŁEK K. 1997. Czerwona lista roślin naczyniowych zagrożonych w województwie opolskim. – Natura Silesiae Superioris **1**: 17–32.
- SPAŁEK K. 1997. Chronione i rzadkie gatunki roślin naczyniowych na trasie autostrady A-4 w województwie opolskim. – Przyroda i Człowiek **7**: 177–183.

- SPAŁEK K. 1998. Szata roślinna. – W: K. DUBEL (red.), Park Krajobrazowy „Góra św. Anny”. Walory przyrodniczo-krajobrazowe i kulturowe, s. 41–55. Opolskie Centrum Edukacji Ekologicznej, Opole.
- SZAFER W., KULCZYŃSKI S. & PAWŁOWSKI B. 1986. Rośliny polskie. s. 1020. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- SZOTKOWSKI P. 1966. Notatka florystyczna z powiatu Koźle za lata 1962–1964. – Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk **6**: 3–7.
- SZOTKOWSKI P. 1967. Niektóre stanowiska roślin chronionych w powiecie kozielskim. – Opol. Roczn. Muz. **3**: 387–391.
- SZOTKOWSKI P. 1968. Materiały florystyczne z Opolszczyzny za lata 1965–1966. – Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk **8**: 51–60.
- SZOTKOWSKI P. 1971. Materiały florystyczne z Opolszczyzny za lata 1965–1967. – Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk **11**: 3–18.
- SZOTKOWSKI P. 1971a. Materiały florystyczne ze Śląska zebrane w 1968 r. – Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk **11**: 19–34.
- SZOTKOWSKI P. 1972. Rzadsze i interesujące gatunki roślin na Śląsku zebrane w 1970 r. – Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk **12**: 15–19.
- SZOTKOWSKI P. 1973. Stanowiska rzadszych roślin na Śląsku zebranych w 1969 r. – Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk **13**: 49–53.
- SZOTKOWSKI P. 1974–1975. Interesujące i rzadkie gatunki roślin na Śląsku Opolskim zebrane w latach 1971–1973. – Zesz. Przym. Opol. Tow. Przym. Nauk **14–15**: 39–44.
- SZOTKOWSKI P. 1988. Flora synantropijna portów rzecznych górnej Odry. Gliwice, Koźle, Opole. s. 233. Muzeum Śląska Opolskiego, Opole.
- UECHTRITZ R. 1883. Ergebnisse der Durchforschung der schlesischen Phanerogamenflora im Jahre 1882. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **60**: 143–284.
- UECHTRITZ R. 1884. Ergebnisse der Durchforschung der schlesischen Phanerogamenflora im Jahre 1883. – Jber. Schles. Ges. Vaterl. Cultur **61**: 249–300.
- WAŚOWICZ M. 1877. Rodziny: Trawowate, Ciborowate i Sitowate na Górnym Śląsku. Spraw. Komis. Fizjogr., Akademia Umiejętności **11**: 64–83.
- WERNER U. 1914–1915. Fremde Bestandteile der oberschlesischen Flora. – Oberschlesien **13**: 508–513.
- WIMMER F. 1844. Flora von Schlesien preußischen und Österreichern Anteils. ss. 695. Hirt's Verlag, Breslau.
- WIMMER F. 1857. Flora von Schlesien. s. 695. Hirt's Verlag, Breslau.
- WIMMER F. & GRABOWSKI H. 1827. Flora Silesiae **1**. s. 446. Vratislaviae.
- WIMMER F. & GRABOWSKI H. 1828. Flora Silesiae **2**. s. 382. Vratislaviae.
- WISZNIEWSKI W. & CHEŁKOWSKI W. 1977. Charakterystyka klimatu i regionalizacja klimatyczna Polski. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej. s. 37. Warszawa.
- ZAJĄC A. 1978. Założenia metodyczne „Atlasu rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce”. – Wiad. Bot. **22**(3): 145–155.
- ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red.) 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych Polski. s. xii + 714. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.

Źródła internetowe:

<http://www.ib.uj.edu.pl/chronpol/geo/geo.html>, Współrzędne geograficzne narożników „dużych” kwadratów (10 × 10 km) siatki ATPOL.

SUMMARY

In the years 1998–2002 botanical studies were conducted in the Kotlina Raciborska Basin. The studies were carried out on the area of 686 sq. km. The area was subdivided in 174 small squares (2×2 km) according to methodological assumptions of the ATPOL grid. Altogether, 104 plant species were classified on a basis of literature and the field research. As a result of the own studies, 41 plant species under law protection were found. Occurrence of 63 species was not confirmed and many of them are taxa noted 100–170 years ago (FIEK 1881–1888; GRABOWSKI 1843; JUNCK 1899–1891; KABATH 1846; SCHUBE 1891–1930; UECHTRITZ 1883–1884; WĄSOWICZ 1877; WIMMER 1827–1857).

Przyjęto do druku: 2.10.2004 r.